Concept - Beleidsplan Wmo – Welzijn 2025 Zutphen

Inhoud

1. Inleiding 2
2. Hoe staan we ervoor? 4
3. Wat willen we bereiken? 7
4. Wat gaan we doen? 10
   - Opgave: Bevorderen integrale samenwerking 12
   - Pijler 1. Verbinden inwoners en bevorderen gezondheid 14
   - Pijler 2. Toegankelijke en laagdrempelige ondersteuning 19
   - Pijler 3. Geïndiceerde zorg waar nodig 22
5. Uitvoering, monitoring en sturing 25

BIJLAGE Beleidsplan Wmo-Welzijn 2025 Zutphen. Doelen en acties per opgave en pijlers 27

CONCEPT

1. Inleiding

We staan voor grote opgaven. De bevolking vergrijst, de mentale gezondheid van inwoners staat onder druk en de vraag naar zorg en ondersteuning neemt toe. Tegelijk kampt de zorg met personeelstekorten en is minder geld beschikbaar om die zorg te geven. Ook zijn er te weinig (geschikte) woningen, bijvoorbeeld voor de groeiende groep ouderen die een kleinere en levensloopbestendige woning zoeken. Vanuit landelijke akkoorden wordt ingezet op meer samenwerking tussen de zorg en het sociaal domein, waardoor naar verwachting een groter beroep zal worden gedaan op voorzieningen die de gemeente bekostigt. De uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is een wettelijke taak die de gemeente moet uitvoeren.

Deze opgaven willen we aanpakken, samen met inwoners, onze maatschappelijke partners en zorgorganisaties. In dit beleidsplan Wmo-Welzijn leggen we vast hoe we deze opgaven gaan aanpakken. Het inzetten op preventie blijft een belangrijke ambitie. Door vroegtijdig problemen te herkennen en aan te pakken, zorgen we voor een verminderd en/of uitgesteld beroep op de zwaardere vormen van ondersteuning. We bouwen voort op de ontwikkelingen die zijn ingezet: het versterken van de sociale samenhang in de wijken en een wijkgerichte aanpak. Zodat we voor nu en in de toekomst zorg en ondersteuning kunnen blijven bieden aan de inwoners van onze gemeente.

Verbinding ander beleid

Veel beleidsterreinen raken het beleid Wmo-Welzijn. We noemen hier de belangrijkste beleidsstukken:

Aanpak Bestaanszekerheid.

De Lokale aanpak Bestaanszekerheid Gemeente Zutphen 2025 is erop gericht dat iedere inwoner van Zutphen over 20 jaar in bestaanszekerheid leeft. In het beleidsplan Wmo-Welzijn 2025 geven we hier invulling aan. Zo zetten we in op versterking van gezondheid en toegang tot zorg en streven we naar voldoende ruimte en mogelijkheden om mee te doen in de maatschappij. Dit doen we in samenhang met onder meer jeugd en schuldhulpverlening.

Aanpak Sterke wijken

De aanpak Sterke Wijken zet in op een stevige sociale cohesie en een eigen identiteit van de wijken, die door inwoners zelf bepaald, beheerd en verrijkt wordt. De wijk en haar inwoners staan centraal. Op basis van sociale wijkanalyses maken we samen met inwoners en maatschappelijke partners plannen voor de ontwikkeling van de wijk of buurt. We faciliteren inwoners en professionals om samen te werken en te doen wat werkt. Met een gestructureerde veranderaanpak werken we aan een systeemverandering in het sociaal domein.

CONCEPT

Omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie Zutphen worden veel ambities van de gemeente vertaald naar hoe de gemeente Zutphen er in de toekomst uitziet. Thema's die hierin terugkomen die raken aan Wmo-Welzijn zijn: ruimte voor betaalbare en duurzame woningbouw in vitale wijken, een gezonde leefomgeving met aandacht voor klimaatadaptatie, bereikbaarheid en lokale werkgelegenheid, sociale samenhang en toekomstbestendige voorzieningen.

Jeugd

Het jeugdbeleid legt de focus op een pedagogische samenleving. Dit is sterk verbonden met het versterken van de sociale basis. Een soepele overgang van de Jeugdwet naar de Wmo 2015 verdient bijzondere aandacht.

Participatie

We hebben veel waardevolle informatie opgehaald in bijeenkomsten en gesprekken met onze partners vanuit welzijn en zorg tot aan cultuur en sport *[verslag volgt in bijlage]*. Ook hebben we de inbreng van inwoners bij de aanpak Bestaanszekerheid en Sterke Wijken meegenomen. De ervaringen van inwoners met een Wmo-voorziening hebben we opgehaald met een cliëntervaringsonderzoek. Met alle input hebben we het beleidsplan vormgegeven.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beeld van de Wmo in Zutphen in cijfers en van maatschappelijke ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 zetten we onze visie en uitgangspunten uiteen. De opgave en ambities bespreken we in hoofdstuk 4. Tot slot gaat hoofdstuk 5 in op de uitvoering, monitoring en sturing.

CONCEPT

2. Hoe staan we ervoor?

In dit hoofdstuk gaan we in op het gebruik van Wmo-voorzieningen – voor inwoners vanaf 18 jaar - in onze gemeente en de maatschappelijke ontwikkelingen die daarop van invloed zijn.

Gebruik Wmo-voorzieningen

De gemeente Zutphen heeft circa 50.000 inwoners, waarvan 14.000 ouder dan 65. In de jaren 2021 tot en met 2025 is het aantal inwoners dat gebruikt maakt van geïndiceerde ondersteuning vanuit de Wmo toegenomen. Zie tabel 1. Volgens het VNG Wmo-voorspelmodel stijgt het aantal Wmo-gebruikers in 2029 met 9% ten opzichte van 2024. Verhoudingsgewijs maken meer inwoners van de gemeente Zutphen gebruik van Wmo-ondersteuning dan landelijk. Zie tabel 2.

Tabel 1. Aantal inwoners dat gebruik maakt van een Wmo-voorziening

	Totaal	Huishoudelijke zorg*	Begeleiding/ Dagbesteding*	Hulpmiddelen/ vervoer*
2025 *(prognose)*	3.653	1.638	899	2.239
2024	3.521	1.542	833	2.197
2023	3.459	1.547	811	2.128
2022	3.340	1.471	808	2.100
2021	3.380	1.468	838	2.129

** Aantal unieke cliënten per Wmo-voorziening*

Tabel 2. Vergelijking Zutphen en Nederland

2024	Gemeente Zutphen	Landelijk
Aantal inwoners met Wmo-ondersteuning per 10.000 inwoners	760	670

Maatschappelijke ontwikkelingen

Dubbele vergrijzing

CONCEPT

Het aantal ouderen neemt de komende jaren toe én de gemiddelde leeftijd binnen de groep ouderen neemt toe. Dit noemen we een dubbele vergrijzing. De dubbele vergrijzing heeft een aantal gevolgen. Het aantal mensen met ouderdomsziekten zoals artrose, de ziekte van Parkinson en dementie neemt fors toe en daarmee ook de zorgvraag. Voor dementie is de prognose dat het aantal inwoners met dementie stijgt van 830 in 2020 naar 2100 in 2050. De gemeente Zutphen vergrijst sneller dan gemiddeld in Nederland. Vooral het aantal inwoners ouder dan 75 jaar groeit sterk: tussen nu en 2050 verdubbelt het aantal 75-plussers in Zutphen en Warnsveld. Ook het aantal mensen ouder dan 90 jaar stijgt fors.

We zien een duidelijk verschil tussen jongere ouderen (65-74 jaar) en oudere ouderen (75+). Jongere ouderen zijn vaker nog actief. Ze bieden bijvoorbeeld hulp aan naasten en doen vrijwilligerswerk. Vanaf het 75e levensjaar kan de zorgbehoefte snel groeien. Ook is er een toename van de vraag naar aangepaste woningen en woonvoorzieningen. Doordat ouderen langer thuis wonen, neemt de vraag naar zorg en ondersteuning aan huis toe.

Mantelzorg

Momenteel verleent 4% van de jongvolwassenen en 15% van de volwassenen en ouderen in de gemeente Zutphen mantelzorg.[1] Het aantal mantelzorggevers zal de aankomende jaren stabiel blijven of licht dalen. Tegelijk neemt het aantal mensen dat mantelzorg nodig heeft sterk toe. Er zullen daarom steeds minder mantelzorgers beschikbaar zijn voor het aantal mensen dat mantelzorg nodig heeft. In 2040 is de verhouding mantelzorgers – ontvangers naar verwachting gedaald tot ongeveer drie mantelzorgers op één ontvanger.[2] Mantelzorg wordt vaak gegeven door mensen tussen de 50 en 75 jaar.

Mentale gezondheid

De toename van mentale klachten en uitval door een toename van (ervaren) druk zijn grote maatschappelijke problemen. Ook in de gemeente Zutphen staat de mentale gezondheid onder druk. Zo heeft 9,3% van de volwassen inwoners een hoog risico op angststoornis of depressie.[3] En in 2022 was 13,3% van onze volwassen inwoners ernstig eenzaam.[4] De kans op eenzaamheid neemt toe met het ouder worden. Gevoelens van eenzaamheid kunnen verschillende gevolgen hebben voor de gezondheid. Zo zorgt eenzaamheid voor een hogere kans op hartaandoeningen, dementie, depressie, slaapproblemen en stress.

---

[1] GGD-NOG, https://kompas.ggdnog.nl/mosaic/dashboard/mantelzorg
[2] Sociaal Cultureel Planbureau 'Toekomstverkenning mantelzorg aan ouderen in 2040'
[3] GGD-NOG, https://kompas.ggdnog.nl/mosaic/dashboard/mentale-klachten
[4] Buurtatlas RIVM, https://buurtatlas.vzinfo.nl/#ernstige_eenzaamheid

CONCEPT

Personeelstekorten in de zorg

Door de groeiende vraag naar zorg en ondersteuning neemt de druk op de zorg alleen maar toe. Er zijn nu al tekorten aan medewerkers in zorg en welzijn. Dit tekort groeit naar verwachting verder, vooral in verpleging en verzorging. Dit kan gevolgen hebben voor de toegang tot zorg. Op verschillende manieren proberen de zorgsector en de overheid het arbeidsmarkttekort in de zorg tegen te gaan.[5]

Krapte op de woningmarkt

De woningmarkt staat onder druk. Er zijn onvoldoende (passende) woningen beschikbaar. Dit heeft onder meer tot gevolg dat jongeren langer thuis wonen en ouderen in een woning blijven wonen die niet meer past bij hun levensfase. Met als risico dat dit de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners negatief beïnvloedt. Over de woningbouwopgave zijn landelijk afspraken gemaakt, die we regionaal en lokaal uitwerken. De Omgevingsvisie 2025 biedt kaders en uitgangspunten, ook over de leefomgeving. In het lokale Volkshuisvestingsprogramma (verwacht in 2026) en de Woonzorgvisie werken we uit waar we welk soort woningen toevoegen en hoe we de leefomgeving in wijken en buurten verbeteren.

Ontwikkelingen in landelijk wetgeving en beleid

Er zijn vijf stelselwetten die bepalen hoe het zorgstelsel werkt: Wet publieke gezondheid, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, Zorgverzekeringswet, Wet langdurige zorg en Jeugdwet. Deze wetten kennen verschillen in financiering, uitvoerende partijen en regelingen. Keuzes bij het ene domein werken door bij het andere domein. Daarnaast biedt de Wmo 2015 geen mogelijkheden om de financiële draagkracht van inwoners mee te wegen of een inkomensafhankelijke bijdrage te vragen.

Landelijke zorgakkoorden zoals het Integraal zorgakkoord (IZA), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en Hoofdlijnenakkoord Ouderen zetten in op betere samenwerking tussen onderdelen van het zorgstelsel.

CONCEPT

[5] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2025/06/02/personeelstekort-in-zorg-en-welzijn-tegengaan

3. Wat willen we bereiken?

In dit hoofdstuk benoemen we de visie en uitgangspunten van het Wmo-Welzijnsbeleid. Daarmee laten we zien wat we met ons beleid willen bereiken.

Onze visie

Iedere inwoner kan meedoen, zo lang mogelijk zelfstandig wonen en een goede kwaliteit van leven ervaren. Soms lukt dat niet alleen of met hulp van familie, vrienden of buren. Dan is ondersteuning beschikbaar, aanvullend op wat inwoners zelf en met elkaar organiseren. We bekijken samen met de inwoners, onze maatschappelijke partners en zorgaanbieders welke ondersteuning passend is.

In onze gemeente geloven we in de kracht van een sterke sociale basis. Een sterke en betrokken gemeenschap vormt het sociale fundament van de stad. Het biedt inwoners de kans erbij te horen en mee te doen. In wijken waar mensen elkaar kennen, waar het prettig samenleven is en waar het normaal is om elkaar te helpen. Waar mensen elkaar ondersteunen, voorzieningen toegankelijk zijn en problemen vroeg worden gesignaleerd. We zetten daarom in op de wijk: het bevorderen van de sociale samenhang in de wijken is een centrale pijler van ons beleid.

Het inzetten op preventie blijft daarnaast een belangrijke ambitie. Door vroegtijdig problemen te herkennen en aan te pakken, zorgen we voor een verminderd en/of uitgesteld beroep op de zwaardere vormen van ondersteuning. We willen daarom nog meer inzetten op laagdrempelige ondersteuning, en daarbij de beweging maken naar de wijk. Zodat inwoners zoveel als mogelijk in hun vertrouwde omgeving de hulp kunnen krijgen die nodig is.

Bij preventie hebben we ook aandacht voor gezondheid. We streven ernaar een gezonde gemeente te zijn, waar mensen in een gezonde leefomgeving wonen. We willen een gemeente zijn waar gezondheidsverschillen kleiner worden en waar een gezonde leefstijl meer vanzelfsprekend wordt. Ook sport en bewegen vormen een belangrijke schakel in preventie. Omdat sporten en bewegen positieve effecten hebben op de gezondheid en zorgen voor gezelligheid en sociale verbinding.

CONCEPT

Wie dat nodig heeft, moet eenvoudige en makkelijk de weg weten te vinden naar de meest passende ondersteuning en zorg. En zich zonder moeite of drempels tussen verschillende vormen van ondersteuning kunnen bewegen. Van licht naar zwaar, van specialistisch naar algemeen. Daarvoor is integrale samenwerking tussen alle partijen in zorg en welzijn en de gemeente een noodzaak.

Een samenhangend aanbod van lichte ondersteuning tot gespecialiseerde zorg is hierbij noodzakelijk. Soms heeft iemand alleen behoefte aan een luisterend oor. Of aan een activiteit om nieuwe mensen te ontmoeten. Een andere keer is er meer nodig: een cursus, een training of praktische hulp. En soms is gespecialiseerde zorg onmisbaar. Al deze vormen van ondersteuning hangen met elkaar samen en vragen afstemming op elkaar.

Onze uitgangspunten

Onze visie geven we vorm met de volgende uitgangspunten:

Brede benadering gezondheid

Niet de ziekte of de hulpbehoefte, maar een betekenisvol leven van onze inwoners staat centraal. We willen uitgaan van de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van onze inwoners: de positieve gezondheid. Het gaat om het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren bij sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven. Dit vraagt om een brede benadering, waarin naast gezondheid ook plaats is voor welzijn, zingeving en veiligheid

Ongelijk investeren voor gelijke kansen

Schaarse financiële middelen en schaarste op de arbeidsmarkt enerzijds en de groeiende zorg- en ondersteuningsvraag anderzijds dwingt tot het maken van keuzes. Zodat we de zorg en ondersteuning kunnen blijven bieden voor degenen die het écht nodig hebben. We hanteren daarom het uitgangspunt van ongelijk investeren voor gelijke kansen: we zetten onze schaarse middelen in voor de inwoners die zorg en ondersteuning het meest nodig hebben. We houden regie en sturing om een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te creëren.

Samenwerken in- en met de buurt

We geloven dat we meer bereiken door samen te werken met de buurt en alle partners in een buurt. We willen bewoners meer dan voorheen

CONCEPT

betrekken bij het aanpakken van vragen op individueel niveau en in de gemeenschap, in gezamenlijkheid met onze partners. Dit helpt om integraal zorgvragen op te lossen en de wijk te verbeteren. Hiervoor zetten we de Aanpak Sterke Wijken in.

Vanuit de inwoner & vertrouwen

Een belangrijk uitgangspunt is dat de inwoner centraal staat in ons beleid. We luisteren naar wat inwoners echt nodig hebben. Door te beginnen bij de behoefte van de inwoner en te werken vanuit vertrouwen, kunnen we betere oplossingen bieden die écht helpen.

Continuïteit zorg en ondersteuning

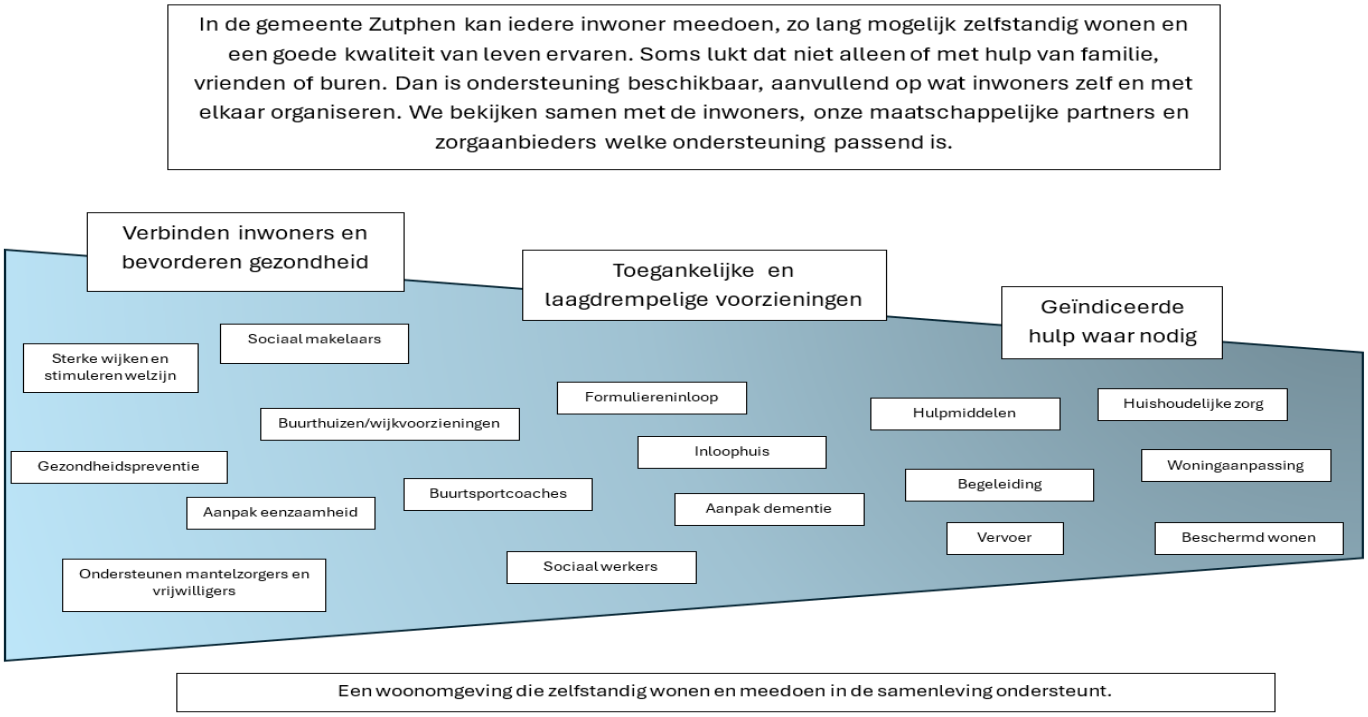
Samenwerken op lange termijn zorgt voor continuïteit en verbetert de kwaliteit van ondersteuning en zorg. We streven daarom naar meerjarige samenwerking met zorgaanbieders en welzijnspartijen. We willen partnerschappen aangaan die duurzaam zijn en waar alle betrokkenen baat bij hebben. Ook zal samenwerking meer antwoorden moeten gaan geven op ontwikkelingen die nu gaande zijn, en die er nog aan komen.

CONCEPT

4. Wat gaan we doen?

We gaan uit van onze visie en uitgangspunten. Een belangrijke opgave waar we op inzetten om onze visie te verwezenlijken, is het bevorderen van de integrale samenwerking tussen verschillende disciplines, zoals zorg, welzijn, werk en inkomen, sport en cultuur.

Daarnaast zetten we in op een aantal ambities binnen drie pijlers:
1. Verbinden inwoners en bevorderen gezondheid.
2. Toegankelijke en laagdrempelige ondersteuning.
3. Geïndiceerde zorg waar nodig.

Hierna beschrijven we de opgave bevorderen integrale samenwerking en onze ambities bij de drie pijlers. Met sommige ambities zijn we al volop aan de slag; andere ambities gaan we oppakken. In bijlage 1 staan de doelen en acties bij de opgave en ambities. Deze doelen en acties werken we verder uit in een uitvoeringsagenda, met daarin een planning. Zodat we in beeld houden waar we aan werken, maar ook nog kunnen bijsturen als zich nieuwe kansen voordoen of onze omgeving verandert.

CONCEPT

Opgave: Bevorderen integrale samenwerking

In vrijwel alle gesprekken met onze maatschappelijke partners kwam de opgave naar voren om de integrale samenwerking en de samenhang tussen welzijn en zorg te versterken. Zodat inwoners sneller passende zorg krijgen - lichte hulp indien mogelijk en zwaardere zorg waar nodig – en zo min mogelijk drempels ervaren bij het vinden en krijgen van zorg en ondersteuning. Het komt nu voor dat inwoners op een wachtlijst staan bij gespecialiseerde psychische zorg, terwijl ze snel geholpen hadden kunnen worden door begeleiding van een sociaal werker. Dat willen we anders.

De maatschappelijke vraagstukken over vergrijzing, eenzaamheid etc. zijn te complex om door één partij of discipline opgelost te worden. We moeten gezamenlijk op zoek naar creatieve en innovatieve oplossingen. Door integraal samen te werken, bundelen we kennis en expertise, waardoor oplossingen beter aansluiten bij de inwoner. Ook voorkomt goede samenwerking dat organisaties langs elkaar heen werken of dubbel werk verrichten en biedt het juist de kans om gezamenlijk in te zetten op bijvoorbeeld preventie. Ook het Rijk zet hier op in met programma's zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend zorgakkoord (AZWA).

Wat willen we bereiken?

We willen dat een inwoner zonder knelpunten of drempels de juiste zorg- en ondersteuning vindt en krijgt. En dat de zorg of ondersteuning eenvoudig kan worden opgeschaald of afgeschaald als de situatie daar om vraagt. Daarom zetten we in op het bevorderen van de integrale samenwerking. Hiervoor zijn verschillende verbindingen en samenwerkingen nodig en mogelijk. Denk aan de verbinding formele zorg – informele zorg (netwerk inwoner, vrijwilligers, mantelzorgers), zorgpartijen – welzijnspartijen, partijen uit verschillende sectoren (sport, cultuur, welzijn, zorg). We zetten in op betere en slimmere verbindingen, uitgaande van wat er al is.

Het bevorderen van integrale samenwerking doen we door:

Ambitie 1. Bundelen samenwerkingen

We gaan samen met onze partners in kaart brengen welke netwerken en verbindingen al bestaan. We willen netwerken meer thematisch bundelen en ervoor zorgen dat organisaties elkaar beter weten te vinden en kennis kunnen delen. We onderzoeken of dit onder de noemer 'Samen én gezond in Zutphen' kan. Zodat we gezamenlijk antwoorden vinden op de grote vragen van de komende decennia ten aanzien van vergrijzing, eenzaamheid etc. en goede voorbeelden elders uit het land kunnen benutten.

CONCEPT

Ambitie 2. Gezamenlijke afweging en plannen

Als de verbindingen beter zijn ingericht, zijn we ook beter in staat om integraal af te wegen waar we in een wijk of gemeentebreed op in willen zetten met elkaar, wie daarvoor aan de lat staat of wil staan, en hoe we elkaar vanuit zorg, welzijn, cultuur en sport kunnen versterken. De aanpak Sterke Wijken helpt daarbij. We verbinden lopende plannen en nieuwe plannen zoveel mogelijk aan elkaar. Vanuit het landelijk Aanvullende Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) is ook samenwerking met de zorgverzekeraar geborgd. We zetten ons met name in voor onze kwetsbare inwoners. En voor het bereiken van groepen inwoners die in mindere mate deelnemen aan de samenleving. Zo kunnen we de (schaarse) middelen die er zijn effectief en efficiënt inzetten.

Ambitie 3. Knelpunten en drempels weghalen

Een aantal knelpunten en drempels hebben we in het vizier: zo is bijvoorbeeld de overgang van zorg vanuit de Jeugdwet naar zorg vanuit de Wmo een knelpunt. Hiervoor hebben we het programma 18-/18+ opgezet. Ook de stap om zorg of ondersteuning te vragen kan groot zijn. Door meer laagdrempelige ondersteuning in de wijk te bieden, verlagen we de drempel om hulp te zoeken en krijgen. Dit werken we uit in pijler 1 en 2. Verder onderzoeken we met onze partners welke knelpunten en drempels inwoners nog meer ervaren en op welke manier die kunnen worden verlaagd. Hierbij helpen concrete voorbeelden het gesprek.

Ambitie 4. Integrale aanpak bij huiselijk geweld

We versterken de samenwerking tussen Veilig Thuis, welzijn en de zorgaanbieders bij gevallen van huiselijk geweld.

CONCEPT

Pijler 1. Verbinden inwoners en bevorderen gezondheid

We streven naar een samenleving waar inwoners elkaar helpen en naar elkaar omzien. Waar inwoners voldoende ruimte en mogelijkheden hebben om mee te kunnen doen. Zo vergroten we de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van inwoners in een kwetsbare situatie. Door samenwerking in de wijk en actieve betrokkenheid van inwoners zoals vrijwilligers en mantelzorgers kunnen we eraan bijdragen dat alle inwoners – ook degene in een kwetsbare positie – mee kunnen doen. Een sterke wijk waarin inwoners zich met elkaar verbonden voelen staat hierbij centraal.

Wat willen we bereiken?

Om te stimuleren dat inwoners elkaar helpen en naar elkaar omzien, willen we de sociale basis versterken.

Waarom is het versterken de sociale basis belangrijk?

Een sterke sociale basis waarin mensen goede sociale contacten hebben en zich gezond en verbonden voelen, voorkomt veel problemen. De sociale basis is er voor alle inwoners. Het is het fundament voor ontmoeting, meedoen, initiatieven en waar verbinding ontstaat. Ook versterkt de sociale basis het vermogen van inwoners om lichte problemen zelf of samen op te lossen. Vaak gaat dit om eenvoudige, alledaagse hulp zoals het doen van boodschappen, helpen met klussen in en rondom het huis of hulp bij ondersteuning in het dagelijks leven.

De sociale basis bestaat uit een netwerk van informele sociale verbanden (buurten, groepen, verenigingen, netwerken, families) aangevuld en ondersteund vanuit de lokale overheid, organisaties, diensten en voorzieningen. Dankzij dit netwerk kunnen inwoners participeren in sociale verbanden op een manier die hun welzijn, capaciteiten en individueel potentieel verbetert.[6] We onderscheiden drie lagen:

1. *Persoonlijk – familie, vrienden, kennissen en buren die elkaar helpen.*
2. *Gemeenschappelijk – activiteiten zoals verenigingen, buurtinitiatieven en vrijwilligerswerk.*
3. *Institutioneel – professionele organisaties zoals buurthuizen, bibliotheken en sociaal werkers.*

Deze lagen versterken elkaar. Mensen helpen elkaar uit betrokkenheid, niet omdat het moet. In de sociale basis werken inwoners, vrijwilligers en professionals samen aan een breed, laagdrempelig en vrij toegankelijk aanbod van activiteiten en voorzieningen in de buurt. Dit aanbod is gericht op preventie, het versterken van zelfredzaamheid en samenredzaamheid en het ontplooien van talent. De rol van de gemeente is faciliterend: we ondersteunen waar nodig.

Onder de sociale basis vallen voorzieningen die ontmoeting en verbinding stimuleren, zoals buurthuizen, sportclubs en bibliotheken. Ook ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers hoort hierbij. Individuele hulp van professionals, zoals huisartsen of wijkverpleegkundigen, valt hier niet onder.

[6] 'Sterke beleidsintervisies, sterke sociale basis', Movisie, 2021.

CONCEPT

Een sterke sociale basis begint bij het bieden van bestaanszekerheid. De Lokale Aanpak Bestaanszekerheid gemeente Zutphen 2025 geeft aan hoe de gemeente Zutphen hierin wil investeren. Daarop aanvullend versterken we de sociale basis door het creëren van voldoende mogelijkheden voor ontmoeting, afgestemd op de wensen van de wijk. Ook buurtinitiatieven van inwoners ondersteunen en stimuleren we. We gaan inzetten op vrijwillige inzet, mantelzorgers en het tegengaan van eenzaamheid. We willen stimuleren dat meer inwoners zich vrijwillig kunnen inzetten. En we willen onze mantelzorgers beter ondersteunen en faciliteren. Door problemen zo vroeg mogelijk te herkennen en aan te pakken, zorgen we voor een verminderd en/of uitgesteld beroep op de zwaardere vormen van ondersteuning.

Het verbinden van inwoners en bevorderen van de gezondheid doen we door:

Ambitie 1. Versterken van verbinding en ontmoeting in de wijk

Ontmoetingsplek in elke wijk

Onderzoek laat zien dat ontmoetingsplekken cruciaal zijn voor een sterke sociale basis. Ze bevorderen verbinding en ontmoeting tussen inwoners en bieden ruimte voor leren, interactie en het delen van ervaringen. Inwoners kunnen er hun netwerk vergroten, nieuwe initiatieven starten en ondersteuning krijgen. Dit draagt bij aan een levendige en betrokken wijk.

We zetten ons in voor een ontmoetingsplek in elke wijk, die passend is bij die wijk. Uitgangspunt is dat in principe in elk wijkhart een ontmoetingsplek is. Het aanbod van ontmoetingsplekken moet aansluiten bij de veranderende bevolkingssamenstelling in de buurten en de veranderende behoeften. Dit betekent dat ontmoetingsplekken elkaar in sommige gevallen aanvullen. Het betekent ook dat een ontmoetingsplek een andere vorm kan hebben dan een wijkcentrum of een buurthuis. De invulling van ontmoetingsplekken vindt plaats in nauwe samenspraak met inwoners en maatschappelijke organisaties uit de wijk.

Er is een grote verscheidenheid aan ontmoetingsplekken in de gemeente Zutphen. Ook de gemeentelijke ondersteuning verschilt. We willen voorkomen dat versnippering en te grote verschillen ontstaan. Daarom onderzoeken we of de huidige vormen van ondersteuning aanpassing of nadere kaders behoeven.

Ook plekken die toevallige ontmoetingen tussen wijkbewoners mogelijk maken zijn van groot belang. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zetten we in op een inrichting van de openbare ruimte die spontane en informele ontmoeting stimuleert.

CONCEPT

Stimuleren en slim verbinden van initiatieven

Met de Aanpak Sterke wijken brengen we samen met inwoners en maatschappelijke partners in kaart wat een wijk nodig heeft, welke initiatieven bewoners willen opzetten en wat zij daarvoor nodig hebben. Inwoners zijn zelf eigenaar van initiatieven; zij weten wat hun buurt nodig heeft. Het kan gaan om initiatieven om de buurt schoner te houden, om een wandelgroepje te starten of om een culturele activiteit te organiseren. Met elkaar gaan we daarmee vervolgens aan de slag. We gaan hierbij uit van wat er al is, en waar we kunnen bundelen, samenvoegen en aan elkaar verbinden.

Sociale makelaars, wijkregisseurs en buurtsportcoaches vervullen een belangrijke functie bij het stimuleren en ondersteunen van inwoners die zich willen inzetten voor de buurt, en het samenbrengen van inwoners en organisaties. Zij ondersteunen en versterken de gemeenschap en zijn aanwezig en zichtbaar in de wijken. Deze functies zijn waardevol en willen we behouden

Verbinding cultuur, sport en welzijn

Cultuur en sport zijn een krachtig middel om verbinding te maken en ontmoeting te bevorderen tussen (verschillende groepen) inwoners en de samenleving. Zij leveren een positieve bijdrage aan het welbevinden van inwoners en dragen bij aan preventie. We stimuleren integrale samenwerkingen van de domeinen welzijn, cultuur en sport. We zetten in op sport- en cultuurinitiatieven die bijdragen aan de verbinding van inwoners in de wijk. In het bijzonder stimuleren we initiatieven die de diversiteit in de wijken bevorderen of met ouderen als doelgroep.

Ambitie 2. Versterken mantelzorg en vrijwillige inzet

Mantelzorg

Mantelzorgers hebben een onmisbare rol in de zorg en ondersteuning aan hun naaste(n) in een kwetsbare positie. Er komt steeds meer druk te liggen op mantelzorgers, vanwege tekorten aan personeel in de zorg, de dubbele vergrijzing en het steeds langer thuiswonen. Een goede ondersteuning van mantelzorgers is belangrijk voor nu en in de toekomst. Hierdoor krijgen én houden mantelzorgers het gevoel dat ze er niet alleen voor zullen staan.

Onze visie op mantelzorg: We willen dat mantelzorgers gezien, gehoord, geadviseerd en ondersteund worden, met oog voor de diversiteit van de mantelzorgers. Dit is een maatschappelijke opgave voor ons allemaal.

CONCEPT

Om deze visie te verwezenlijk we aan de slag met de in bijlage 1 genoemde doelen en actiepunten.

Vrijwillige inzet

Vrijwilligers zijn onmisbaar in onze samenleving. Ze zijn de onzichtbare krachten die onze wijken versterken en verbinden. De wijk functioneert immers niet zonder inwoners die iets voor een ander willen doen. Door hun inzet bij sportverenigingen, in de wijken en het zorgen voor elkaar, kunnen activiteiten doorgaan en helpt dit inwoners bij het voorkomen van problemen. Er zijn allerlei verschillende soorten vrijwillige activiteiten, met verschillende tijdsinzet. We willen onze inwoners verleiden om zich vrijwillig in te zetten op een manier die bij hen past.

Onze visie op vrijwillige inzet: We willen dat onze inwoners zich met plezier en voldoening vrijwillig inzetten voor elkaar en hun omgeving.

Met de doelen en acties in bijlage 1 geven we vrijwillige inzet een stevige impuls.

Ambitie 3. Bevorderen gezonde levensstijl

De gemeente Zutphen wil een gezonde gemeente zijn, waar mensen in een gezonde leefomgeving wonen. We willen een gemeente zijn waar de gezondheidsverschillen kleiner worden en waar een gezonde leefstijl steeds meer vanzelfsprekend is.

We gaan hierbij uit van ‘positieve gezondheid’. Een brede kijk op gezondheid, waarbij veerkracht, eigen regie en betekenisvol leven voorop staat, in plaats van ziekte. Gezondheid is niet alleen iets van het individu, met zijn eigen aanleg en zijn eigen verantwoordelijkheid voor een meer of minder gezonde leefwijze. We zien gezondheid als iets gezamenlijks, waar we als gemeente invloed op kunnen hebben, zoals door het bieden van een gezonde leefomgeving.

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die bewoners als prettig ervaren, waar gezonde keuzes makkelijk en logisch zijn, en waar negatieve invloed op gezondheid zo klein mogelijk is. Belangrijke elementen voor een gezonde leefomgeving waar we op blijven inzetten, zijn: uitnodigen tot bewegen (wandelen, fietsen, spelen), elkaar ontmoeten, ontspannen, een goede milieukwaliteit (lucht, geluid), klimaatbestendigheid (zoals meer groen voor tegengaan hitte- en wateroverlast) en een goede toegang tot voorzieningen. Ook het tegengaan van roken en vapen is belangrijk. Onder de noemer ‘Samen en gezond in Zutphen’ werken we met onze partners samen.

We bevorderen een gezonde levensstijl door:

CONCEPT

A. Welzijn in het gehele gemeentelijk beleid

Gezondheid en welzijn moet als aandachtsgebied terugkomen in al het gemeentelijk beleid. We integreren gezondheid in nieuwe ruimtelijke visies en plannen. De inrichting van de omgeving om ons heen kan mensen helpen om gezonde keuzes te maken. Bij de ontwikkeling van de leefomgeving zijn het bijdragen aan de positieve gezondheid, bevorderen van ontmoeting en een beweegvriendelijke omgeving daarom belangrijke uitgangspunten. Dit is ook vastgelegd in de Omgevingsvisie 2025.

B. Stimuleren sport en bewegen

We bieden alle inwoners voldoende mogelijkheden om te sporten en te bewegen. Sport en bewegen zijn niet alleen van groot belang voor een gezonde leefstijl van inwoners, maar ook vanwege de sociale contacten en het verenigingsleven. In de nieuwe Visie Sport en Bewegen werken we dit nader uit.

De openbare ruimte biedt inwoners volop mogelijkheden om te bewegen. Dit versterken we door de omgeving beweegvriendelijk in te richten. We bieden mogelijkheden om te bewegen, spelen, ontmoeten en ontspannen in de openbare ruimte.

C. Gezond én gezellig

Een gezonde keuze moet een leuke en makkelijke keuze zijn. Bij voorlichting of andere preventieactiviteiten richten we ons daarom op het op een laagdrempelige manier aanwennen van gezonde gewoonten. We stimuleren het aanleren van vaardigheden voor gezond gedrag, waarbij inwoners op een leuke en positieve manier worden uitgedaagd om gezonde keuzes te maken. Bijvoorbeeld een activiteit met een combinatie van gezondheidsvaardigheden, gezelligheid en beleving. Zo creëren we draagvlak voor gezonde keuzes.

Preventieactiviteiten zetten we gericht in voor groepen die de grootste kans hebben op een gezondheidsachterstand, zoals inwoners met een lage sociaal economische status. Ook willen we kinderen gezondheidsvaardigheden leren over gezonde voeding en beweging, en beweegactiviteiten aanbieden. We willen dat gezondheid een vanzelfsprekend aandachtspunt is van ontmoetingsplekken en sociale activiteiten.

In onze lokale nota Gezondheidsbeleid werken we deze uitgangspunten verder uit.

Ambitie 4. Inclusie

Inclusie is een belangrijke bouwsteen van de sociale basis. Het houdt in dat in onze gemeente iedereen gelijk is, dezelfde kansen krijgt, kan

CONCEPT

meedoen en zich welkom en veilig voelt. Zonder angst voor afwijzing of discriminatie. Zonder fysieke en figuurlijke drempels. Dit volgt uit onder meer de Grondwet en het VN-verdrag Handicap. Iedereen kan meedoen: dit blijven we uitdragen. We stellen daarom een Lokale Inclusie Agenda op en blijven ons inzetten als regenbooggemeente. Het bestrijden van discriminatie blijft ook een speerpunt. We zijn ons meer dan voorheen bewust van intersectionaliteit. Intersectionaliteit houdt in dat een combinatie van verschillen iemands positie in de maatschappij bepaalt. En dat de interactie tussen verschillende factoren iets zegt over de mate van discriminatie die iemand kan ervaren.

Pijler 2. Toegankelijke en laagdrempelige ondersteuning

In onze gemeente lopen inwoners tegen praktische of mentale uitdagingen aan, die ze niet zelfstandig of met hulp van hun netwerk kunnen oplossen. Het kan gaan om alledaagse zaken zoals boodschappen doen, het invullen van formulieren, reizen met het openbaar vervoer of het gebruik van digitale middelen. Er kunnen ook zwaardere problemen spelen, zoals ernstige eenzaamheid of psychische klachten.

Inwoners met een lichte ondersteuningsvraag moeten laagdrempelige en toegankelijke hulp kunnen krijgen. Dit maakt dat inwoners eerder hulp durven te vragen en ondersteuning krijgen. Zo voorkomen we of stellen we uit dat mensen zwaardere zorg op indicatie nodig hebben.

Wat willen we bereiken?

Wanneer een inwoner ondersteuning nodig heeft, willen we dat inwoners zo normaal als mogelijk hulp krijgen. Zonder indicatie, met laagdrempelige en toegankelijke voorzieningen. Dit noemen we ook wel ‘algemene voorzieningen’. Denk aan sociaal werkers of een inloopspreekuur voor het invullen van formulieren. We bieden een breed aanbod aan van algemene ondersteuning, dat toegankelijk, laagdrempelig en efficiënt is.

We willen hierbij de beweging naar de wijk maken: dat ondersteuning zo veel als mogelijk in de wijk beschikbaar is, in de vertrouwde omgeving. Door ondersteuning in de wijk te organiseren, is het mogelijk om mensen laagdrempelig en in een eerder stadium ondersteuning te bieden. De ondersteuning moet ook aansluiten bij de behoeften van de inwoners. We luisteren eerst goed naar wat er speelt in de wijk, en stemmen het aanbod daarop af. De Aanpak Sterke Wijken helpt ons daarbij. Zodat we preventief kunnen werken, afschalen waar mogelijk, en opschalen waar nodig.

Toegankelijke en laagdrempelige ondersteuning realiseren we door:

CONCEPT

Ambitie 1. Breed ondersteuningsaanbod

Niet elke hulpvraag is hetzelfde. Daarom zorgen we voor een breed palet aan ondersteuning. We bieden in ieder geval de volgende ondersteuning, in de wijk dan wel gemeentebreed:
- praktische hulp. Zoals bij het invullen van een formulier en het doen van klussen.
- begeleiding bij het ontwikkelen van vaardigheden. Inwoners kunnen bijvoorbeeld leren omgaan met geld, het gebruiken van digitale middelen of het levensloopbestendig maken van hun woning.
- hulp bij mentale problemen. Onder meer via inzet van ervaringsdeskundigen.
- ondersteuning gericht op specifieke doelgroepen: inwoners met een migratieachtergrond en taalachterstand, (jonge) mantelzorgers, ouderen.
- Inloopplekken voor specifieke ondersteuning. Zoals mensen met (beginnende dementie) of psychische problemen.
- Een sociaal wijkteam in elke wijk, met onder meer sociaal werkers, waar de individuele inwoner terecht kan met een hulpvraag.

We halen met de aanpak Sterke Wijken op waar een wijk behoefte aan heeft en verkennen met zorg- en welzijnspartijen hoe we zorg en ondersteuning zoveel mogelijk in de wijk kunnen vormgeven.

Bij besluitvorming over het verlenen van financiële steun aan een algemene voorziening hanteren we een duidelijk kenbaar afwegingskader. We herijken daarom het ‘Afwegingskader Algemene voorzieningen sociaal domein 2020’. Belangrijke uitgangspunten die we daar in opnemen zijn onder meer:
- *De voorziening wordt uitgevoerd met inzet van vrijwilligers, waaronder mensen met een hulpvraag of zorgbehoefte.*
- *De voorziening draagt bij aan het voorkomen van een zwaardere hulpvraag / geïndiceerde zorg.*
- *De voorziening is laagdrempelig: inwoners kunnen gemakkelijk en snel terecht.*
- *Algemene voorzieningen mogen in principe niet duurder zijn dan de inzet van geïndiceerde zorg.*

Ambitie 2: Eenvoudige en makkelijk vindbare ondersteuning en zorg

Voor wie dat nodig heeft, moet het eenvoudig en makkelijk zijn om ondersteuning te vinden en te krijgen, zo staat in de Lokale aanpak Bestaanszekerheid gemeente Zutphen 2025. De sociaal wijkteams moeten de logische plek worden, waar elke inwoner met een vraag terecht kan. Zij kunnen ondersteuningsvragen zo normaal mogelijk oppakken en doorverwijzen waar nodig.

CONCEPT

In onze gemeente zijn veel initiatieven en organisaties actief die een helpende hand kunnen bieden. Inwoners hebben daar niet altijd goed zicht op. Ook organisaties hebben niet altijd het volledige beeld. Dit kan ertoe leiden dat een inwoner niet op de juiste plek met de juiste ondersteuning wordt geholpen. We willen het ondersteuningsaanbod (de sociale kaart) toegankelijker maken voor inwoners en organisaties.

Ambitie 3: Aanpak eenzaamheid

Eenzaamheid is een ervaring die bij het leven hoort en ons allemaal kan raken, op verschillende momenten en manieren. Als eenzaamheid chronisch én sterk is, dan is dat schadelijk voor het welzijn en de gezondheid van mensen. De afgelopen jaren hebben we ons daarom met de 'Zutphense Aanpak van Eenzaamheid 2021-2025' ingezet voor een stevig sociaal vangnet dat voorkomt dat mensen vastlopen in eenzaamheid en dat mensen helpt weer uit zo'n situatie te komen. Deze aanpak heeft opgeleverd dat het bestaande aanbod beter vindbaar is en beter aansluit bij de (diverse) behoeften van de doelgroep. Voor een aantal doelgroepen waar nog onvoldoende aanbod was voor eenzaamheidsproblematiek, is nieuw aanbod toegevoegd (zoals Join Us en Ixta in Contact). In aanvulling op de landelijke campagne hebben we diverse interviews en vlogs met lokale inwoners over hun ervaring met eenzaamheid gepubliceerd en we zien dat het taboe op eenzaamheid (of je alleen voelen) langzaam afneemt.

Eenzaamheid blijft echter een thema dat structureel aandacht vergt. We doen dit door te blijven inzetten op bewustwording en versterken van het aanbod. We hebben meer aandacht dan voorheen voor de integraliteit van eenzaamheid: het is bij uitstek een thema dat beïnvloed wordt door diverse andere factoren (zoals bestaanszekerheid en leefomgeving). Daarnaast gaan we onze inzet meer richten op organisaties en activiteiten waar we de meeste impact verwachten te maken, zoals rondom life events. We doen dit samen met onze partners van het Netwerk Eenzaamheid Zutphen.

CONCEPT

Pijler 3. Geïndiceerde zorg waar nodig

Voor inwoners die hun hulpvraag niet kunnen oplossen met hun netwerk, laagdrempelige ondersteuning of op andere wijze, biedt de gemeente vanuit de Wmo 2015 ondersteuning aan. Het gaat om zogenoemde maatwerkvoorzieningen: zorg op indicatie. Niet elke hulpvraag komt in aanmerking: het moet gaan om een hulpvraag ter compensatie van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie die de inwoner ondervindt. Maatwerkvoorzieningen zijn onder meer hulpmiddelen, woningaanpassingen, huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en vervoersvoorzieningen. Ook biedt de gemeente beschermd wonen en maatschappelijke opvang, in samenwerking met de regio.

Inwoners hebben vaak hoge verwachtingen van de gemeente bij het verstrekken van maatwerkvoorzieningen. Compenseren houdt evenwel in dat de voorziening haar doel moet bereiken op het gebied van zelfredzaamheid en participatie. We bieden de goedkoopst adequate ondersteuning. Dat kan minder zijn dan waar de inwoner op rekent.

We zien dat vraagstukken en situaties van inwoners steeds complexer worden. En meer afstemming van verschillende zorg en ondersteuning vragen.

Toegang tot maatwerkvoorzieningen
Als een inwoner in aanmerking wil komen voor een maatwerkvoorziening, onderzoeken we eerst wat de inwoner zelf kan doen, eventueel met hulp van het eigen netwerk of via algemene voorzieningen. Dit is vastgelegd in de Wmo 2015 en in Verordening Wmo. Uitgangspunt is dat we na een melding van een inwoner:
- zo snel mogelijk in gesprek gaan met de inwoner, en
- met een brede uitvraag. Hiermee bedoelen we dat we niet alleen kijken naar de vraag waarmee de inwoner komt maar dat we ook kijken naar mogelijke andere problemen.
- Als dat passend is, dragen we de inwoner warm over naar een partner voor ondersteuning.

Dit doen we al zoveel mogelijk. We blijven ons inzetten om dit te verbeteren. En om oplossingen te bedenken die écht aansluiten bij de situatie en behoefte van de inwoner.

Wat willen we bereiken?

De afgelopen jaren hebben we ingezet op de verschuiving van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen. Er zijn verschillende pilots geweest. Met de lessen die we daaruit hebben geleerd, blijven we hier op inzetten. Met de doelstellingen uit de ontwikkelagenda sturen we op

CONCEPT

huishoudelijke ondersteuning. We benutten de wettelijke mogelijkheden optimaal om bij de aanvraag en toekenning van maatwerkvoorzieningen een gezonde leefstijl en toekomstbestendig wonen te stimuleren.

Het bieden van geïndiceerde zorg waar nodig doen we door:

Ambitie 1: Verschuiving naar indicatievrije en algemene voorzieningen

Om de toegankelijkheid van lichte Wmo-zorg te vergroten, blijven we zoeken naar mogelijkheden om bepaalde voorzieningen laagdrempelig en indicatievrij aan te bieden. Dit betreft met name lichte vormen van begeleiding, en hulpmiddelen. Door deze voorzieningen laagdrempeliger te maken, kunnen inwoners sneller geholpen worden.

We zetten in op deelgebruik van vervoersmiddelen en hulpmiddelen, zoals een scootmobielpool. Dit bevordert efficiënt gebruik van middelen en maakt ondersteuning beschikbaar voor een bredere groep inwoners. We gaan in gesprek met zorgaanbieders voor innovatieve ideeën.

Afgelopen jaren hebben we ervaring opgedaan met het aanbieden van groepsgerichte ondersteuning in plaats van individuele ondersteuning. We blijven hierop inzetten. Binnen de begeleiding verschuift de focus van individuele ondersteuning naar groepsgerichte vormen, zoals dagbesteding. Groepsbegeleiding is in veel gevallen minstens zo effectief als individuele begeleiding en draagt bij aan sociale participatie en het betaalbaar houden van de Wmo 2015.

Ambitie 2: Continuïteit van ondersteuning

Een belangrijk uitgangspunt in onze dienstverlening is het waarborgen van de continuïteit van hulp. We informeren inwoners tijdig wanneer een beschikking afloopt en wanneer heronderzoek nodig is. Dit voorkomt onderbrekingen in de ondersteuning en draagt bij aan het gevoel van zekerheid bij inwoners. Waar mogelijk verlenen we indicaties voor langere termijn. Bijvoorbeeld voor inwoners met een blijvende beperking.

Specifieke aandacht gaat uit naar de overgang van het ene domein naar het andere domein. Zoals de overgang van jeugd (Jeugdwet) naar volwassenheid (Wmo 2015), van tijdelijke (Wmo 2015) naar langdurige zorg (Wlz) of van beschermd wonen naar ambulante begeleiding. We maken duidelijke afspraken met onze partners, intern en waar nodig met centrumgemeente Deventer voor beschermd wonen om de overgangen zo soepel mogelijk te laten verlopen. Ook willen we ondersteuning efficiënt kunnen opschalen en afschalen. De hulpvraag van inwoners kan fluctueren en daar willen we op inspelen.

CONCEPT

Ambitie 3: Bevorderen zelfredzaamheid

Een belangrijk doel blijft het versterken van de autonomie van inwoners, zodat zij niet afhankelijk raken van ondersteuning en zorg of een maatwerkvoorziening. Samen met aanbieders onderzoeken we hoe we ondersteuning zo kunnen inrichten dat inwoners gestimuleerd worden om (opnieuw) zelfstandig taken op te pakken. In de huishoudelijke ondersteuning betekent dit dat we - waar mogelijk - de nadruk leggen op activering en begeleiding in plaats van structurele overname van taken. Ook stimuleren we inwoners om na te denken over wat het vraagt om ouder te worden. We gaan het gesprek aan over gevraagde woningaanpassingen, in samenwerking met het woonbedrijf. We stimuleren de verbinding tussen aanbieders van maatwerkvoorzieningen met partijen in het voorliggend veld. We onderzoeken hoe slimme technologie ingezet kan worden en creëren experimenteerruimte voor oplossingen.

Ambitie 4: Divers en dekkend zorglandschap

Voor inwoners die een maatwerkvoorziening ontvangen, hebben we een passend en divers ondersteuningsaanbod. We bouwen aan een zorglandschap waarin keuzevrijheid centraal staat. Dit betekent dat inwoners kunnen kiezen voor een aanbieder die aansluit bij hun persoonlijke voorkeuren, waaronder godsdienstige overtuiging, levensovertuiging en culturele achtergrond.

Voor kleine doelgroepen onderzoeken we hoe het bestaande aanbod breder inzetbaar kan worden gemaakt, zodat maatwerk mogelijk is zonder dat voor elke doelgroep een apart aanbod hoeft te worden ontwikkeld. Dit draagt bij aan efficiëntie en inclusiviteit.

Binnen het aanbod van groepsbegeleiding en dagbesteding constateren we dat het huidige aanbod vaak traditioneel van aard is. We gaan inzetten op het ontwikkelen van meer arbeidsmatige vormen van dagbesteding, die beter aansluiten bij de wensen en mogelijkheden van inwoners. Dit doen we in samenwerking met partners binnen het Zutphens Ontwikkelnetwerk.

Ambitie 5: Naar beschermd thuis en wonen eerst

We maken de beweging naar ‘beschermd thuis’ en ‘wonen eerst’. Dit staat in de Regiovisie en het Lokaal Uitvoeringsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang. Dit betekent dat we inzetten op ambulante ondersteuning in de eigen leefomgeving, in plaats van verblijf in een instelling. Omdat mensen beter tot hun recht komen in hun eigen leefomgeving, waar zij actief kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. Ook ontwikkelen we vernieuwende woonconcepten als tussenvormen tussen zelfstandig en beschermd wonen. We voeren pilots uit om vorm te geven aan de bewegingen naar beschermd thuis en wonen eerst.

CONCEPT

5. Uitvoering, monitoring en sturing

5.1. Uitvoering

We hebben in dit beleidsplan een veelheid aan ambities verwoord. In de bijlage hebben we een aantal doelen en acties bij de ambities opgesteld. Het is niet mogelijk om alles tegelijkertijd op te pakken. De ambities, doelen en acties werken we daarom verder uit – in samenwerking met onze partners - in een uitvoeringsagenda en een planning. Met de P&C-cyclus (planning & control) informeren we de raad over de voortgang van onze ambities.

5.2. Financieel

Op dit moment heeft de gemeente Zutphen te maken met beperkte financiële mogelijkheden. In dit beleidsplan geven we aan welke kant we op willen en wat we belangrijk vinden om op in te zetten. We herzien de huidige systematiek van de thematafels. En we zetten verdere stappen in de begroting om de verschuiving van geïndiceerde zorg (maatwerk) naar voorliggende voorzieningen te kunnen maken.

De middelen die het Rijk vanuit diverse programma's zoals het IZA beschikbaar heeft gesteld, zijn eindig. Via het nieuwe Aanvullend Zorgakkoord (AZWA) zijn aanvullende financiën beschikbaar gesteld.

5.3. Monitoring en sturing

In de Wmo 2015 is vastgelegd dat in het lokale beleidsplan moet staan welke resultaten het gemeentebestuur in de door het plan bestreken periode wenst te behalen, welke criteria worden gehanteerd om te meten hoe deze resultaten zijn behaald en welke prestatie-indicatoren worden gehanteerd ten aanzien van aanbieders.

Doelstellingen en indicatoren 2025

Doelstelling	Effect-Indicator	Bron
De gemeente Zutphen heeft voldoende, goede en toegankelijke welzijnsaccommodaties.	% bewoners dat tevreden is over de beschikbaarheid van welzijnsaccomodaties	Inwoner-enquête
	% inwoners dat gebruikt maakt van	GGD-NOG Kompas

CONCEPT

	welzijnsvoorzieningen (65+)	
	Bezetting van gesubsidieerde wijkcentra	Cijfers beherende stichtingen
Inwoners met een hulpvraag krijgen tijdig een passende oplossing	Bereik: aantal mensen dat met een ondersteuningsvraag wordt geholpen	Cijfers welzijnsstichtingen en gemeente (Wmo)
	Beschikbaarheid: wachttijd voor eerste contact	Cijfers welzijnsstichtingen en gemeente (Wmo)
	Beschikbaarheid: wachttijd voor besluit maatwerkvoorziening	Gemeente (Wmo)
	Kwaliteit: Cliënt en ondersteuner komen samen tot een oplossing. Inwoner kan zich beter redden door de ondersteuning	Cijfers welzijnsstichtingen en gemeente (Wmo)
Inwoners zijn tevreden over hun maatwerkvoorziening	Aantal Wmo-gebruikers dat aangeeft tevreden te zijn over de maatwerkvoorziening	Periodieke Wmo-enquête
Mantelzorgers voelen zich ondersteund	Percentage mantelzorgers dat zich overbelast voelt	GGD-NOG Kompas
Inwoners voelen zich verbonden met hun wijk	% bewoners dat zich verbonden voelt met hun wijk	Inwoner-enquête
Divers ondersteuningsaanbod dat effectief is en goed gevonden wordt.	aantal organisaties vermeld op Hulpwijzer; aantal organisaties actief in lokale netwerken; aantal inwoners dat na melding of indicatie verwezen wordt nr voorliggende voorziening	

CONCEPT

BIJLAGE Beleidsplan Wmo-Welzijn 2025 Zutphen

Doelen en acties per opgave en pijlers

Opgave: Bevorderen integrale samenwerking

Doel	Actie
Ambitie 1. Bundelen samenwerking	- Bestaande netwerken in kaart brengen - Netwerken bundelen onder 'Samen én gezond in Zutphen'
Ambitie 2. Gezamenlijk afwegingen	- Faciliteren multidisciplinair overleg - Verbinden lopende programma's en aanpakken
Ambitie 3. Knelpunten en drempels weghalen	- Inzet op huidige programma's voor verlagen drempels - Onderzoeken knelpunten en drempels en manieren om die te verlagen/weg te halen
Ambitie 4. Integrale aanpak bij huiselijk geweld	- Implementeren visie gefaseerde ketenzorg - Onderzoeken of huisverbod vaker kan worden ingezet

Pijler 1. Verbinden inwoners en bevorderen gezondheid

	Doel	Actie
Ambitie 1. Versterken van verbinding en ontmoeting in de wijk	Ontmoetingsplek in elke wijk	- Ophalen behoefte aan ontmoetingsplekken - Evaluatie huidige ontmoetingsplekken - Meerjarige ondersteuning van partners in de wijk - Onderzoek of huidige vormen van ondersteuning nadere kaders of aanpassing behoeven.
	Stimuleren van initiatieven	- Ruimte bieden voor buurtinitiatief door aanpak Sterke Wijken
	Verbinding cultuur, sport en welzijn	Zie Opgave integrale samenwerking
Ambitie 2. Versterken mantelzorg en vrijwillige inzet	Ondersteunen mantelzorgers om overbelasting zoveel als mogelijk te voorkomen	- het organiseren van een laagdrempelige, centrale plek waar mantelzorgers en organisaties terecht kunnen voor advies, informatie, ondersteuning en een luisterend oor. Hiertoe zetten we een mantelzorgcoördinator in. - het bieden van toegankelijke digitale informatie voor mantelzorgers.

CONCEPT

		Onder meer over respijtzorg. - mantelzorgers op eenvoudige wijze inzicht bieden in hun draagkracht en belasting, en advies geven hoe daarmee om te gaan. - Met onze partners gezamenlijk een uitvoeringsagenda mantelzorg opstellen en uitvoeren.
	Organiseren effectieve vormen van ondersteuning uitgaand van acht vraagdomeinen. Deze acht domeinen zijn een bekend model dat door gemeenten en organisaties wordt gebruikt om te begrijpen waar mantelzorgers hulp bij nodig hebben.	- In kaart brengen wat er in Zutphen al is op deze acht gebieden en aanvullen wat nodig is. - Daarbij inzetten op bewezen interventies. - Zorgen voor een divers, vraaggericht aanbod, met oog voor de diversiteit binnen de groep mantelzorgers, die varieert van zorg voor mensen met dementie tot jongeren die mantelzorg verlenen. Belangrijk is om te kijken naar het faciliteren en ondersteunen van de zorg, hulp en begeleiding die mantelzorgers bieden én naar hetgeen zij zelf nodig hebben om dit vol te houden. Om samen met de mantelzorger vast te stellen wat passende zorg en ondersteuning is.
	Gelijkwaardige samenwerking met mantelzorgers	- Mantelzorgers structureel betrekken bij beleidsvorming en uitvoering. - Stimuleren dat mantelzorgers hun ervaringsdeskundigheid inzetten voor het begeleiden van en een luisterend oor bieden aan andere mantelzorgers en het delen van ervaringsverhalen.
	Bevorderen lokale samenwerking	Zoveel mogelijk bestaande netwerken verbinden, zodat een breed informatienetwerk mantelzorg ontstaat.
	Faciliteren vrijwillige inzet	- Organiseren van een centrale plek voor zowel inwoners op zoek naar vrijwillige inzet als organisaties/verenigingen op zoek naar vrijwilligers en informatie - Gebruik van een slim digitaal vrijwilligersmatchingsplatform - Verbinden en samenbrengen van netwerken van organisaties die werken met vrijwilligers. Zodat zij kunnen leren van elkaar, elkaar kunnen inspireren en ervaringen uitwisselen.
	Ondersteunen organisaties, verenigingen en stichtingen bij het vinden en verbinden van	- Helpen met het ontwikkelen van nieuwe vormen van ‘aanspreken’. Het is steeds lastiger om vrijwilligers te vinden, en organisaties die werken met vrijwilligers zijn er in alle soorten en maten.

CONCEPT

	vrijwilligers.	- Informeren over onderwerpen over vrijwillige inzet waar organisaties, met name stichtingen en verenigingen met een vrijwillig bestuur, tegenaan lopen. - Onderzoeken of we stichtingen en verenigingen met een vrijwillig bestuur breder kunnen ondersteunen of faciliteren.
	Inzetten op (meer) bewustzijn van het waardevolle karakter van vrijwillige inzet.	Zowel onder organisaties die met vrijwilligers werken als onder inwoners zelf. Vrijwillige inzet geeft plezier, gevoel van waarde, zingeving. En is steeds meer noodzakelijk in de zorg, als aanvulling op professionele zorg en het ontlasten van mantelzorgers. Dit vraag meer erkenning van de waarde, kracht en noodzaak van het doen van vrijwillige inzet.
Ambitie 3. Bevorderen gezonde levensstijl	Welzijn in het gehele gemeentelijk beleid	Integreren gezondheid in nieuwe ruimtelijke visies en plannen
	Stimuleren sport en bewegen	Uitvoeren nieuwe Visie Sport en Bewegen
	Bevorderen gezonde levensstijl	Opstellen en uitvoeren nieuwe Lokale nota Gezondheidsbeleid
Ambitie 4. Sociale inclusie	Iedereen, ongeacht achtergrond, leeftijd, fysieke of mentale mogelijkheden, kan volledig deelnemen aan de samenleving	- Opstellen Lokale Inclusie Agenda (verplichting vanuit VN-Gehandicaptenverdrag) - Vergroten bewustwording over de drempels en problemen die inwoners ervaren bij onvoldoende toegankelijkheid. Bijvoorbeeld door workshops of gastlessen op scholen. - Gebruikmaken van ervaringsdeskundigheid.
	Geen financiële belemmeringen	Uitvoeren van de Lokale aanpak Bestaanszekerheid Gemeente Zutphen 2025
	Zutphen is een regenbooggemeente	- Zichtbaar ondersteunen LHBTIQA+-inwoners. Uitingen door de gemeente zijn belangrijk en moeten voortgezet worden. We ondersteunen de jaarlijkse Pride. LHBTIQA+-inwoners moeten zich gehoord en gezien voelen. - De dienstverlening van de gemeente moet meer oog hebben voor de diversiteit in de samenleving, in het contact met inwoners. Ook trainen we medewerkers in neutraal of inclusief werken. - Meer bewustzijn creëren over LHBTIQA+-vriendelijk zijn binnen de zorg.

CONCEPT

		Bijvoorbeeld bij de benadering van cliënten. Daarnaast brengen we in beeld of verpleeghuizen binnen de gemeente een Roze loper certificaat hebben of kunnen krijgen. We onderzoeken of we kunnen aansluiten bij het project 'Anders nog iets' van COC Deventer. En we houden rekening met oudere LHBTIQA+-mensen. Zij hebben minder mogelijkheden voor mantelzorg, onder andere omdat zij vaker geen kinderen hebben. - Meer bewustwording creëren bij jeugd. Bijvoorbeeld door het programma School's Out. - Aandacht voor sport. We willen dat LHBTIQA+-personen zich welkom en veilig voelen in de sport. Dat ze kunnen sporten zonder angst voor afwijzing of discriminatie. Meer contact en wegwijs maken LHBTIQA+-inwoners. We willen dat LHBTIQA+-inwoners met een hulpvraag over LHBTIQA+ weten waar ze terecht kunnen. Ook willen we dat LHBTIQA+-inwoners meer met elkaar in contact komen. Eenzaamheid speelt relatief veel onder LHBTIQA+-personen. In onze gemeente is er buiten de Pride momenteel geen ontmoetingsplek voor deze doelgroep. We ondersteunen ontmoetingsgroepen voor queer-inwoners, zoals queer-inwoners 55+ jaar en jongeren. We zoeken hierbij samenwerking met COC Deventer & omstreken. We versterken de samenwerking rond LHBTIQA+-beleid. We gaan actiever samenwerken met het COC Deventer & omstreken en de relatie bestendigen. Ook de GGD is een belangrijker partner. Daarnaast nemen we actief deel aan landelijke en regionale inclusienetwerken.

Pijler 2. Toegankelijke en laagdrempelige ondersteuning

	Doel	Actie
Ambitie 1. Breed	Bieden breed palet aan	Blijven uitvoeren van nota 'Naar een dementievriendelijke gemeente'

CONCEPT

ondersteuningsaanbod	ondersteuning, zoveel mogelijk in de wijk	
	Duidelijke afweging bij besluitvorming financiële steun algemene voorziening	Herijken 'Afwegingskader Algemene voorzieningen sociaal domein 2020'
Ambitie 2: Eenvoudige en makkelijk vindbare ondersteuning en zorg	Ondersteuningsaanbod toegankelijker maken voor inwoners en organisaties.	- Betere vindbaarheid sociale kaart via www.hulpwijzerzutphen.nl - Sociale wijkteams als logisch punt voor informatie en advies
Ambitie 3: Aanpak eenzaamheid	Voorkomen dat inwoners vastlopen in eenzaamheid en inwoners helpen weer uit zo'n situatie te komen	Opstellen nieuwe Aanpak tegen Eenzaamheid

Pijler 3. Geïndiceerde zorg waar nodig

	Doel	**Actie**
Ambitie 1: Verschuiving naar indicatievrije en collectieve voorzieningen	Meer voorzieningen laagdrempelig en indicatievrij aanbieden	- Onderzoek scootmobielpool - Onderzoek welke lichte vormen van begeleiding en hulpmiddelen een algemene voorziening kunnen zijn.
Ambitie 2: Continuïteit van ondersteuning	Ondersteuning efficiënt kunnen opschalen en afschalen	Zie Opgave Integrale samenwerking
Ambitie 3: Bevorderen zelfredzaamheid	Stimuleren autonomie inwoners	- Onderzoeken hoe slimme technologie ingezet kan worden. - Bewustwording creëren over wat het vraagt om ouder te worden. - Inzetten verhuiscoach
Ambitie 4: Divers en dekkend zorglandschap	Passend en divers ondersteuningsaanbod	- Onderzoeken voor kleine doelgroepen hoe het bestaande aanbod breder inzetbaar kan worden gemaakt. - Ontwikkelen meer arbeidsmatige vormen van dagbesteding
Ambitie 5: Naar beschermd thuis en wonen eerst	Beweging maken van beschermd wonen naar 'beschermd thuis' en 'wonen eerst'	- Uitvoeren Regiovisie en het Lokaal Uitvoeringsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang - Uitvoeren en evalueren van 2 pilots

CONCEPT